

Viide og Vedtægt for Skierrildgaards Bønders og Tieneres Sletmænds-Laug

Knud Bille, død 1684, ejede bl. a. Ørumgaard og Skierrildgaard i Bjerger Herred. — Han synes, efter flere Eksempler at dømme, at have staaet i det samme patriarkalske Forhold til sine Bønder og Tjenere, som saa ofte præger hin Tids Jorddrotter af den gamle danske Adel her i Jylland i deres Optræden overfor Bønderne, — et Forhold, der bekræftes ved utallige Eksempler i de jydske Herreds- og Birkearkiver.

Da Høslætten indtraadte paa Skierrildgaard i Aaret 1674, gav han en af sine Bønder Frihed for Deltagelse i dette Arbejde og meddelte Ladefogden skriftligt, at Fritagelsen var givet, ligesom han ogsaa lod dette meddele til alle dem, som vare tilstede ved Hovarbejde nogle Dage iforvejen.

Formanden for Høslætlaugene bestemte imidlertid i Henhold til Videbrevet, at den fritagne Bonde skulde pantes for sin Udeblivelse og dømte, at der skulde bortføres en Høstle og en halv Vogn.

Der opstod nu en Retstrætte imellem Knud Bille og Bønderne, under hvilken en Del af Videt citeredes saalydende:

»Vi efterskrevne Skierrildgaards Bønder og Tienere hermed bekiender, at vores Viide og Vedtægt, som hidtildags haver været holden og efterfulgt, ville vi og hermed vedtage fremdeles at holde og efterkomme udi vores Sletmænds-Laug, naar vi er samlet paa Hosbundens Velb. Knud Billes Vegne til at slaae hans VelbaarenhedsEnge og Græs til Skierrildgaard i alle Maader uden Omstænde, som det hidtildags haver været Maneer, af hvilke vi nogle Poster forbigaar her skriftlig at forfatte, desaaarsag Vitløftighed derved at undvige, og nogen Poster, mest magtpaaligger, er opsat som følger:

1. Naar som helst Bønderne er tilsagt at samles paa Hosbundens Vegne at slaae Skierrildgaards Eng og Græs, skal en-

hver møde paa Stedet, saa tidlig Solen opgaaer, tvende Karle af hver Helgaard, en Karl af en Halvgaard og ligesaa en Karl af et Boelshus, og hvo som ikke kommer i rette Tid, skal bøde for hver Overgang, Samlingen slaar, førend han kommer, 2 β [skilling] undtagen den første Overgang, mens hvo som bliver borte en ganske Dag, skal give derfor til Viide 20 β dansk; hvis de ikke dennem vil betale med det Gode, skal Formanden udnævne 4 Karle af Forsamlingen, som skal pante den Modvillige for samme Viide.

2. Dersom nogen ikke slaar sin Skaar af Hosbundens Græs, som det bør Samlingens og Hovgierningens Slet, skal Formanden udnævne 4 Personer at syne og sætte hvis Bøde, der skal gives til Viide for den Skaar, der med Bette paaklages at være slagen Hosbunden til Skade, hvorimod ingen Undskyldning maa gælde, for hvis billig Bøde, at udgives paa den Tid, Samlingens Formand det begjærer, eller derfor at lide og være pantet.
3. Hvilke Personer, som kommer i vores Slettemænds Samling at slaae, der ikke ogsaa vare i næstafvigte Aar, skal give til Igangspenge 6 β, lad være enten han nogensinde før omrørte Tid haver været i Samlingens Siettelauget eller ikke.
4. Hvo som udi vores Samlings-Laug enten udi Ord eller Gierning nogen Laster giørligen begaar, hvoraf Gud allernaadigst kunde fortørnes og Skade paafølge, saa som Banden, Sværgeren, Klammeri at stifte, eller nogen at give Veder-Navne, lastelig Ord andre med at tiltale, slig og andet som lastelig er, enten af hvis her er bemærket eller ik-

ke, skal aldeles være afskaffede, og hvis sig derimod ulydig lader befinde, skal bøde til Viide derfor efter deres Sigelse, Samlingens Formand udnævner derpaa at kiende.

5. Hvis Penge, falden er, til at bøde efter Viidens Vedtægt, skal strax udgives paa den Tid, derom af vores Formand vorder dennem forlangt, slig skal udgive, og derimod ingen Undskyldning giælde, uden saa er, at de have Hosbundens Ordre, at de maa være fri, og den louligen første Dag for vores Forsamling lader aflæse; men hvis nogen er overhørig, de skal pantes af dennem, vores Forganger dertil udnævner; og ej vider Eftermæle have derpaa ved anden Laugmaal eller Rettergang at tale eller tale lade, men nøies med den Ret, derom i vores Samlings-Laug erlanges, som andre af des Lejlighed og hidtil Dags har været Maneer, hvilke vores fornævnte Viide og Vedtægtsposter, der nu er meldt eller herudi forbigangen, vi ei alenest vedstaar, den hidtil Dages at have holden,

den Stund vi have været Velb. Knud Billes Tienere, mens og derforuden og enhver i Særdeleshed tilforpligter samme Viide til Fyldestgiørelse at holde og efterkomme uden al Omstænde, til saalænge den ved Dom og Rettergang os afvindes, formedeis den Nytte og Gavn det Hosbunden og Os, som gjør Hovgierning, kunde være, og des til Bekræftelse, at saa skal holdes udi alt, som forskreven er, har vi med egne Hænder underskreven eller vores Zigener undertrykt.

Datum Hylleraad den 8de Juli Anno 1674.«
Derefter følger 28 Navne, hvoraf 7 »med egen
Haand.«

Endskøndt det maatte synes, at 'Knud Bille var i sin soleklare Ret, blev der dog givet 14 Dages Henstand efter første Retsmøde for at skaffe Vidner til yderligere Oplysning i Sagen, hvorefter Retten dømte SletmændsLaugget til at tilbagelevere den pantede Bonde sin Høstle og den halve Vogn, og hermed var Sagen afgjort.